

I. ISTVÁN

Géza után a fejedelmi trónra fia Vajk, aki kereszttségben az István nevet kapta, amely görögből származik és jelentése dicsőséggel övezett lépett. Születésekor a birodalmat sok veszély fenyegette. Előbb saját pogány rokonainak ellenállását kellett letörnie. Legjobban a somogyi fejedelem Koppány fenyegette. Az ősi jogra való hivatkozással, (mely szerint az uralkodó család legidősebb tagja öröklí a trónt) jogot formált a hatalomra. Igényét a fejedelmi trónra, Saroltával, Géza özvegyével és István édesanyjával történő házasságával akarta megerősíteni. Minden elégedetlent összegyűjtött és Esztergomhoz vonult. A fiatal uralkodónak alig sikerült elszöknie. Átkelt a Dunán és a Garam partján táborn épített. Segítséget a Szlovák hatalmasságok Pázmány és Hont saját csapataikkal nyújtottak. A döntő ütközet Veszprém mellett zajlott le. Koppány vereséget szenvedett, foglyul Ejtették, megölték, majd barbár módon felnégyelték!

I. Istvánnak azután el kellett hárítania a Cseh és Lengyel király támadásait. Ebben igen nagy segítségére voltak Paznam, és Hont szlovák főurak csapataikkal. Uralkodása alatt elterjedt és megerősödött az országban a kereszténység. A régi Nagy Morva Birodalom tapasztalatai alapján az ország irányításában sok reformot vezetett be.

1000. december 25. II. Stíveszter pápától megszerezte a királyi koronát. I. István király alapítója volt a soknemzetiségű államnak. Feleségül vette a Bajor fejedelem leányát Gizellát, akivel elterjesztette a kereszténységet.

Pázmány és Hont

A leendő király I. István fejedelmi székhelyén, Nyitrán tartózkodott, ahol megismerkedett a szlovák Pázmány és Hont főispánokkal. Mindkettőjüknek már akkoriban jelentős örökölt birtokaik voltak. Mikor a Koppány elleni harcban a fejedelemnek katonai segítséget nyújtottak, I. István őket további terjedelmes birtokokkal ajándékozta meg. Némelyek belőlük átterjedtek a jelenlegi Magyarországra. Az utódok általában elmagyarosodtak, de sokan öntudatukat, szüleik nyelvét a szlovákot, lehet mondani, szinte napjainkig megőrizték.

Hogyan jött létre a magyar elnevezés?

Anonymus krónikája – a forrást írásba foglalta – előadja, hogy Ungvár, amely a jelenlegi Kárpát-Ukrajnában található, amelyet bevettek az uraltáji törzsek lett elnevezve. Ebben a krónikában a

nagy műveltségű névtelen jegyzője II. Béla Királyi udvarának, azt írja, hogy a negy lakoma után, ami következett: „negyedik napon Álmos fejedelem összehívta a tanácsot, esküt vett tőlük és még életében fiát, Árpádot fejedelemmé megválasztatta”. Tovább a krónika előadja: „Árpád, Ung név alapján, amelyet minden harcosa így nevezett Ungária (Hungária) fejedelemévé lett megválasztva. Ez az elnevezés az egész világon a mai napig használatos” Egyéb források alapján az elnevezés a hét törzs egyikéből, Onugor - Ongriból származik.

I. István és korának eseményei

- I. István 975 körül Esztergomban született.
- Már ötévesen édesapjával, Gézával együtt Bajor hittérítők megkeresztelték.
- 995-ben házasságot kötött a Bajor fejedelem lányával, Gizellával, aki Magyarországra felfegyverkezett lovagokkal érkezett. Azok Pázmány és Hont csapataival segítették őket diadalra I. Istvánt a pogány Koppány katonasága felett.
- István, mint nagyfejedelem 997. jutott hatalomhoz. A következő évben zajlott le a döntő ütközet Koppány fejedelemmel.
- 1020-ban I. István a nyitrai fejedelemséget fiának Imre hercegnek adományozta.
- 1031-ben I. István a bajorokkal békeszerződést kötött, ezzel közöttük befejeződtek a hosszú évekig tartó csatározások és Magyarországon békésebb idők következtek.

-1031-ben a király fia Imre meghalt (vadászat közben leesett a lóról) az írások szerint!!!

I. István Ezt követően I. István saját rokonát Vazult nevezte ki.

-I.István király 1038. augusztus 15. halt meg. A székesfehérvári bazilikában temették el.

- 1038-ban, mint Magyarország első királyát szentté avatták.

Harc Koppánnyal

(A képes krónika szerint)

„Koppány vérfertőzéssel házasságra kívánt lépni Szent István király édesanyjával. Szent Istvánt megölni és a fejedelemséget hatalmába keríteni. Koppány somogyi fejedelem volt, Szent István tehát összehívta a nemességet és Szent Márton közbenjárását kérte, fohászkodva könyörgött Isten irgalmasságáért. Azután összegyűjtötte a katonaságot és elébe ment az ellenségnek. Előtte a Garam folyónál karddal fel öveztek és ott Hont és Pázmány főurakat testőröknek kinevezte. A csata elkezdődött mindkét oldalon kitartóan küzdöttek. De háls Isten kegyelmének István dicsőséges diadalt aratott Isten irgalmasságáért.

Emlékezetes szavak

I. István erkölcsi intelmei fiához, Imre királyfihoz: „Az egynyelvű és egy erkölcsű királyság gyenge és törékeny.

A pilisszentkereszti német családnevekről

Gregor Papuček monográfiája szerint Pilisszentkeresztet a török hódoltság után elsősorban szlovák telepesek népesítették be újra. Az 1770-ből származó szülőösszeírások és a község fennállásának első éveiből fennmaradt egyéb dokumentumok kizárólag szlovák neveket említene, és a szerző kifejezetten megállapítja, hogy ekkor még nem éltek németek a faluban, valamint nem fordult elő egyetlen olyan jellegzetes német családnév sem, amely később

meghatározóvá vált, mint például a Seifert, Glück, Spiegelhalter, Fuhl, Roob, Holzapfel vagy Hoglmayer. A szerző szerint az 1763–1764-es anyakönyvek is azt bizonyítják, hogy a településen kizárólag szlovák családok éltek, német lakosság még nem volt jelen. A helyzet a 18. század utolsó negyedében változott meg, amikor a magas adók és a súlyos jobbággyi terhek következtében a szlovák telepesek egy része elhagyta a falut. A pálos földesuraknak azonban

szükségük volt munkaerőre a birtok gazdasági működtetéséhez és a földek műveléséhez, ezért a szerző szerint német vidékekről hívtak be új telepeseket, nagy valószínűséggel 1784 körül. Ezek a német telepések már egy felépített, működő szlovák faluba érkeztek, ahol álltak a házak a Szlovák utcában, a Fő utcában, a Felső és Alsó utcában, működtek a vízimalmok, állt a templom, valamint már művelt földek és telepített szőlők is voltak. A későbbi dokumentumokban már számos német eredetű családnév szerepel, köztük a Freibauer, Heinrich, Hoffner, Klaus, Klein, Priegl, Schmidt, Schilling, Schóth, Midling, Oxenmajer, Seifert, Glück, Fuhl és Spiegelhalter családok nevei. Érdekes módon a szerző szerint ezek a családok nem tűntek el, hanem fokozatosan beolvadtak a szlovák nyelvi és kulturális környezetbe. Ennek fontos bizonyítékai

a pilisszentkereszti temető sírkövei. A 19. században a sírfeliratok között egyaránt megtalálhatók voltak a szlovák és a német nyelvű szövegek, bár a szlovák feliratok száma nagyobb volt. A szerző példaként említi a következő német nyelvű sírfeliratot: „Hier in

diesem rozen garten ruhet Cecilia Kavan... Gestorben am 8 ter December 1864". Az idő múlásával azonban a német nyelvű feliratok száma fokozatosan csökkent, és a 19. század utolsó évtizedeiben a temetőben már szinte kizárólag szlovák nyelvű feliratok jelentek meg. A szerző ezt azzal magyarázza, hogy a német származású lakosság nyelvileg alkalmazkodott a helyi szlovák közösséghez. Ennek bizonyítékeként egy Hoffner családnévű személy sírfeliratát idézi: „TU OTPOCSIVA HOFNER ISTVAN ZEMREL ROKU 1902 ZSIL 52 ROKI", amely már szlovák nyelven íródott. Ebből arra következtet, hogy a német telepések leszármazottai mind ennapi nyelvként már a szlovákot használták. A szerző értelmezése szerint az elszlovákosodás elsősorban a nyelvben és a

kultúrában mutatkozott meg, nem pedig a családnevek megváltozásában. A Seifert, Glück, Fuhl, Spiegelhalter, Hoffner, Klaus, Klein, Schmidt és más német eredetű családnevek fennmaradtak, viselőik azonban fokozatosan a pilisszentkereszti szlovák közösség részévé váltak, és a 19–20. század fordulójára a közéletben és a családi életben egyaránt túlnyomórészt a szlovák nyelvet használták.

O nemeckých priezviskách v Mlynkoch

Podľa monografie Gregora Papučka boli Mlynky (vtedajší Szentkereszt, Pilisszentkereszt) po tureckom období znovu osídlené predovšetkým slovenskými osadníkmi. Archívne súpisy vinohradov z roku 1770 a ďalšie dokumenty z prvých rokov existencie obce uvádzajú výlučne

slovenské mená a autor výslovne konštatuje, že v tom čase v dedine ešte nežili Nemci a nevyskytovalo sa ani jedno z typických nemeckých priezvisk, ktoré sa tu objavili neskôr, ako napríklad Seifert, Glück, Spiegelhalter, Fuhl,

Roob, Holzappel alebo Hoglmayer. Z matrik rokov 1763 – 1764 je podľa autora takisto zrejmé, že v obci sa nachádzali iba slovenské rodiny a nemecká zložka obyvateľstva tu ešte nebola. Situácia sa zmenila až v poslednej štvrtine 18. storočia, keď v dôsledku vysokých poddanských povinností a daní začala časť slovenských osadníkov obec opúšťať. Pavlínski zemepáni, ktorí potrebovali zabezpečiť obrábanie pôdy a udržať hospodársky chod panstva, sa preto obrátili na nemecké oblasti a podľa autora priviedli do Mlynkov nových osadníkov, veľmi pravdepodobne okolo roku 1784. Títo Nemci prišli do už vybudovanej slovenskej obce, kde stáli domy v Slováckej ulici, Hlavnej ulici, Hornej a Dolnej uličke, fungovali vodné mlyny, kostol a existovali vyklčované polia aj vysadené

vinohrady. V neskorších dokumentoch sa už objavujú početné nemecké priezviská, medzi nimi Freibauer, Heinrich, Hoffner, Klaus, Klein, Priegl, Schmidt, Schilling, Schóth, Midling, Oxenmajer, Seifert, Glück či Spiegelhalter. Zaujímavé je, že podľa autora nedošlo k zániku týchto rodov, ale k ich postupnému poslovenčeniu. Dôležitým svedectvom sú náhrobné kamene na mlynskom cintoríne. V 19. storočí sa na nich nachádzali slovenské aj nemecké texty, pričom slovenských bolo viac a nemeckých menej. Medzi nemeckými nápismi autor uvádza napríklad text „Hier in diesem rosen garten ruhet Cecilia Kavan... Gestorben am 8 ter December 1864". Postupom času však počet nemeckých nápisov klesal a v posledných desaťročiach 19. storočia sa na cintoríne objavovali takmer výlučne slovenské

texty. Autor to vysvetľuje tým, že nemecká časť obyvateľstva sa jazykovo prispôbila slovenskému prostrediu. Ako dôkaz uvádza náhrobný nápis osoby s nemeckým priezviskom Hoffner: „TU OTPOCSIVA HOFNER ISTVAN ZEMREL ROKU 1902 ZSIL 52 ROKI", z čoho vyvodzuje, že už aj potomkovia nemeckých prisťahovalcov používali slovenčinu ako svoj každodenný jazyk. Poslovenčenie sa teda podľa autora prejavovalo predovšetkým v jazyku a kultúre, nie v zmene priezvisk. Nemecké rodové mená ako Seifert, Glück, Fuhl, Spiegelhalter, Hoffner, Klaus, Klein či Schmidt zostali zachované, no ich nositelia sa postupne začlenili do slovenského jazykového prostredia Mlynkov a na prelome 19. a 20. storočia už vo verejnom a rodinnom živote prevažne používali slovenčinu.

Laco Klaus (1929–2011) pilisszentkereszti szlovák tanító és költő

Mi, pilisszentkeresztiak, joggal lehetünk büszkék gazdag népi kultúránkra, amelyet népdalkörünk, táncgyüttesünk és szólistáink munkája révén ma is élő hagyományként őrzünk és ápolunk. Mindez azonban még korántsem teljes kép. 316 gyönyörű pilisi szlovák népdalunkat a Zahučali hory (1983) című kötet őrizte meg az utókor számára, 77 népmesénk pedig a Drotár podrotuje slnečko (1999) című könyvben jelent meg. A Rozprávky spod Píliša (1982) a helyi szólásokat és közmondásokat gyűjtötte össze, míg a 2000-ben megjelent monográfia falunk történetét dolgozza

fel a kezdetektől egészen 1900-ig. Mindez szilárd alapot teremt kulturális életünk további gazdagodásához. Nem csoda, hogy azokból a gyermekekből, akik már kiskoruktól népdalok, mondókák és mesék világában nőnek fel, később olyan fiatalok lesznek, akik maguk is tollat ragadnak, és írásban próbálják megfogalmazni gondolataikat. Így tett falunk szülötte, a kovács Klaus Gusztáv fia, Klaus László (1929–2011) is. Laco Klaus Pilisszentkereszten végezte az elemi iskolát, polgári iskolába a közeli Pilisvörösvárra járt, az utolsó félét azonban már nem fejezhette be, mert a második világháború idején német katonák szállták meg az iskola épületét. A háború után, az 1950-es évek elején Budapesten, a szlovák tannyelvű tanítóképzőben folytatta tanulmányait, ahol 1953-ban szlováktanári oklevelet szerzett. Előbb Hollóházán, majd Szerencsen tanított szlovák nyelvet, és feleségével ott élt élete végéig. Távol szülőfalujától mindvégig visszavágyott szeretett pilisi tájára, szüleihez, négy fiútestvéréhez és két nővéréhez. Honvágya és családja iránti szeretete tizenhat versében öltött formát. Ezek azonban korántsem rövid költemények: a Hrozná vojna (Szörnyű háború) 90, a Sedem detí (Hét

gyermek) pedig 124 négysoros versszakból áll. Van a birtokomban egy különleges verseskötet, amely mindössze egyetlen példányban készült. Laco Klaus 1980-ban, Szerencsen állította össze: a versek írógéppel készültek, kemény fedél közé kötve, sárga cérnával összefűzve. Az első borítón arany színű díszítés látható, rajta a felirat: Našej mamičke (Édesanyáknak). A kötet végén, a tartalomjegyzéket követően egy Na záver (Befejezésül) című írás olvasható. Ebből megtudjuk, hogy a szerző nem önmagának, és nem is a nyilvánosságnak szánta verseit, hanem családjának ajánlotta őket, hálából azért az önfeláldozó szeretetért és fáradhatatlan gondoskodásért, amelyet szüleitől kapott. Végül a fiatalokhoz fordul: arra inti őket, hogy becsüljék meg származásukat, tiszteljék szüleiket, akik életüket és egészségüket áldozták gyermekeikért, a jelenért és a következő nemzedékek jövőjéért.

A kötet egyik legnagyobb értéke, hogy hiteles

képet ad őseink mindennapjairól abból az időből, amikor még nem jártak autók az utcákon, nem repültek repülőgépek az égen, és rádió vagy televízió sem létezett. Laco Klaus verseiben élményszerűen és hitelesen idézi fel azt a világot, amelyet a későbbi nemzedékek már nem ismerhettek meg. Együttal ő volt az első pilisszentkereshti születésű értelmiségi, aki verseket írt. Hogy életműve fennmaradjon, verseit gondozás alá vettem, szerkesztettem, szójegyzékkel egészítettem ki, majd a Fuhl Bt., élén falunk másik költőjével, Fuhl Imrével, sajtó alá rendezte és kiadta őket. Ennek eredményeként 2001-ben 750 példányban jelent meg Laco Klaus gazdagon illusztrált verseskötete Vďaka (Köszönet) címmel. Laco Klaus, pilisszentkereshti születésű szlovák tanító és költő, megérdemli, hogy tisztelettel és hálával emlékezzünk rá.

Gregor Papuček (Ludové noviny, 2019)

Tibor atya bölcs mondásai

A fegyelem szabadság nélkül- zsarnokság.

A szabadság fegyelem nélkül – KÁOSZ..

CULLEN HIGHTOWER

Emlékezni a jelenre: az volna az igazi boldogság.

JULES RENARD

A mártíromság, az egyetlen lehetőség, hogy egy tehetségtelen ember híressé váljon.

G. B. SHAW

Minden vallás a többség félelmére és néhány ember ravaszságára van alapozva.

STENDHAL

A nagy emberek meteorok: felemésztik önmagukat, hogy fénnel árásszák el a világot.

BONAPARTE NAPÓELON

Az embernek kétféle helyzetben nem szabad üres spekulációkba bocsátkoznia: amikor nem engedheti meg magának, és amikor megengedhetné.

MARK TWAIN

A sokféle tudás nem tanít meg arra, hogy esze legyen valakinek.

HÉRAKLETTOS

Élj ravaszsággal, de ne élj vissza vele.

GRACIÁN

Az árú értéke egyre nő, az emberé meg csökken.

MAKSZIM GORKIJ

Egyetlen hajszálnak is van árnyéka.

PUBLILIUS SYRUS

Megöregszem

Igen Uram, úgy, érzem, megöregszem. Kérlek, őrizz mag mindattól, ami az öregeket kiállhatatlanná teszi. Ezért

-Védj meg a fecsegés hajlamától! Ne engedd azt hinnem, hogy éppen én vagyok az akinek minduntalan, mindenkihez szólnia kell.

-Add meg a hallgatás örömét és a belátást, hogy nincs mindig igazam.

-Szabadíts meg attól a hiú vágytól, hogy mások ügyeit pont nekem kell rendbe tennem, és csak az én tanácsom lehet jó.

-Tégy segítőkésszé, de segíts, hogy ne legyek sem izgága, sem zsarmok.

-Adj türelmet, hogy meghallgassam mások szenvedéseit, de tégy pecsétet ajkamra ha egyre növekvő fájdalmairól vagy törődöttségemről akarnék szót ejteni.

-Add, Uram, hogy higgadt és békességes legyek, ne pedig bogaras, ideges, vagy túlpedáns.

-Add, hogy belenyugodjam lassú testi-lelki szellemi fogyatkozásomba.

-Add, hogy az embereket és az eseményeket elnézően ítéljem meg, ne pedig megkövesedett előítélettel.

-Add, hogy ne legyek szenvedélyes bírálója azoknak, akik engem nem szívelnek.

-Add Uram, hogy ne örököljem aggodalmasan jogaimon, hiszen mindez semmiség a végtelen árnyékában.

-Add, hogy ne legyek mohó maradék örömeiben, hanem alázatos, szerény és engedékeny.

-Végül kérek, ne engedj elmagányosodnom, hiszen tudod, nekem is szükségem van néhány jó barátra.

DOBAY PÁL erdőmérnök kedves közlése

Pilisszentlászló lakosai nem álmokat akarnak megvalósítani, csak nyugodt rendezett falura vágynak!

Végre egy embernek az álmát sikerült megvalósítani a sportpálya öltöző helyén épült turisztikai létesítménnyel. Az, hogy miért ennyi idő alatt készült el és miért az első vállalkozó lett, mint kivitelező kiválasztva azokat is a múlt homálya fedi. (azért elő lehet venni, ha valaki akarja) A falu lakosainak nem álmokra, hanem élhető falura van szükségük. Ehhez az is hozzá tartozik többek között a megfelelő biztonságos úthálózat. Ez év március 4-én jeleztem a Polgármester felé, hogy a Vis Maior keretből is megépített Tölgyfa utca 66 szám előtti útszakaszon a burkolat

megsüllyedt, javítása szükséges. Fénykép mellékletekkel együtt került elküldésre. Azóta már június végét írunk, s semmi válsz, az út állapot a tovább romlott. A közlekedés biztonságára nagyon negatív hatással van. Úgy látszik meg kell várni azt, ameddig tovább romlik az út állaga és egyre drágább a javítása. Szóval hiányzik az igazi gazdája a falunak. Javasolnám a változtatást ezen a hozzáálláson. Fel szeretném hívni a figyelmet arra, hogy már más követelmények vannak, s a költségvetés

felhasználása nem egyenlő falu állapotának figyelmen kívül hagyásával. A régi beidegződés, hogy nem válaszolunk annak ellenére, hogy ez a kötelesség és nem lépünk időben elmulhatna.

Két fénykép a március 03 és a június 30-i állapotokról.

Dr. Schweickhardt Gotthilf Tölgyfa utcai lakos

Mi volt előbb, a templom, vagy az iskola?

Ha egy zsidó közösség megtelepedett valahol, előbb létesítettek tanházat, és csak utána imaházat. A mecset és a medresze is kéz a kézben jár. Reményik Sándor a magyarság megmaradásának zálogát abban látja, hogy „ne hagyjátok a templomot és az iskolát. Ez a kettő egy töről fakad, ugyanannak az éremnek a két oldala. Minden nép, a saját történelmében kereste istenét, éppúgy mint az ószövetességi választott nép.. A hír és az istenismeret aztán meghatározta az emberek egymáshoz való viszonyát, valamint az őket körülvevő világhoz fűződő kapcsolatukat. MELYIK VOLT ELŐBB? Ez arra hasonlít, hogy mi volt előbb: a tyúk, vagy a tojás? Magát a tyúkot ez aligha érdekli, annál inkább az, hogy mi lesz előbb: pörkölt vagy rántotta?! Minket is inkább az foglalkoztat, mi lesz a sorsa a kultusznak és a kultúrának?

Hasonlóságuk abban is meglátszik, hogy magukban nem állnak fenn hosszabb távon. Ha nincs olyan közösség vagy nép, amely magáénak érzi, sőt megtartó erőként éli meg és nem így adja tovább, akkor hamar elpárolog.

Más kultúrájának a tisztelete nem csak azt jelenti, hogy lelkesedem érte, vagy bizonyos morzsákat ismerek belőle. Meg kell látni, a belső összefüggéseit, és azt a hitet és világnézetet, amiből kinő mindaz, ahogy azok az emberek élnek, gondolkodnak alkotnak, kapcsolatot teremtenek egymással. Mivel kereszténységünk gyökerei 2000 éves múltra nyúlnak vissza, könnyen másként látjuk ennek összetevőit, mint elődeink. Például az evangéliumokban szereplő ördögűzéseket, könnyen

olvassuk úgy, hogy fejletlen volt az orvostudomány, és sok betegséget egyszerűen csak megszállottságnak tekintettek. Emiatt egyre kevésbé látjuk az összefüggést Jézus csodái és tanítása között, és sok magyarázat ellenére sem mindig világos, hogy miben áll a megváltás. Holott Jézus és az ősegyház számára ez bizonyára szerves egységet alkotott. Jézus a tanításával a bennünk lévő gonosz ellen küzd, a csodáival ennek ennek hatalmát törli meg, és megváltó áldozatával végleges győzelmet arat az Isten ellen fellázadt angyalok felett, akik az embert is hatalmukba próbálták keríteni. Még sok ember tud sok mindent a kereszténységről, de ezeket hiedelmeknek, babonának tartja. Saját hitünkkel és kultúránkkal kapcsolatban nem az a feladatunk, hogy a hamut őrizzük, hanem, hogy tovább adjuk a lángot.

Lukovits Milán atya

Hol találhatjuk meg korunk kultuszát és kultúráját? Talán a plázákban és a közösségi médiában. Előbbi katedrális, utóbbi az iskola... A legtöbb ember nem azért megy a plázába, hogy kenyeret, tejet vegyen. Ha elgondolkozunk azon, hogy miért megy oda, mit akar ott valójában kapni, megkapja e, amit várt, hogyan tölti ott az időt, akkor rájövünk, hogy templompótlékkal van dolgunk.

A gondolkodást, a szokásokat és a viszonyulásokat pedig ma sokkal inkább alakítja a közösségi média és az influenszerek, mint a szülők vagy az iskola.

Losonci Miklós

Csúcsragadozók

Hetven éve Magyarországon hemzsegett a fogolymadár mert még nem voltak traktor, növényvédő vegyszerek és egybeszántott földterületek. A Tsz- esítéssel mindez megjelent. A hatalmas táblákon megjelentek és elszaporodtak az őzek, de a fogoly a kihalás szélére került. A csúcsragadozó a róka volt. A rendszerváltáskor kezdték őket repülőről immunizálni veszettség ellen. Ettől viszont felszaporodtak a jugoszláviai aranyasakalok is, és tíz év alatt minden magyar megyében is meglőtték a bizonyító példányokat. Annak ellenére, hogy egész évben vadászható.

Habsburg Ottó hozott pár hódót. Mára az egész országban „unalmasan közönséges.” A hiúzok is megjelentek az Északi – középhegységben, de a

farkasok szaporodása miatt újra eltűntek. Akárcsak a betelepített muflonok. A medve is állandó védett vadnak. Emberre veszélyesek. Évente 2-3 embert ölnek meg Romániában, és sokat megsebesítenek. Sűrűn lakott országokban nem kellene medve. Úgyis az övök, egész Szibéria és Észak – Amerika. Ezrével telepítjük vissza a víperákat az Alföldre. Majdcsak megölnék valakit, ha visszatelepültek. Az ilyen állatvédelmek helyett az embereket kellene védeni, mielőtt itt is megjelennek a medvetámadások, kígyómarások. Az emberevők maradjanak a néptelen vidékeken. A vaddisznókat szaporították a vadászok, ezért a sertéspestis szinte kiirtotta őket.

Losonci Miklós

JOZEF VIKTORIN - VYŠEHRA ZAVAR – RUDO FRAŇO

20. júla 2026 uplynulo 152 rokov od smrti štúrovca, spoluzakladateľa Matice slovenskej a katolíckeho kňaza Jozefa Viktorina. V sobotu 18. 7. 2026 som sa zúčastnil tradičnej spomienky na tohto významného národovca v mestečku Vyšehrad (Visegrád) v Maďarsku, kde bol farárom a kde je pochovaný. „Púť do Vyšehradu“ každoročne neúnavne organizujú Slováci v Maďarsku, ich budapeštianska samospráva a samospráva 8. obvodu. Patrí im zaslúžený obdiv.

Moja púť do Vyšehradu začala už pred dvadsiatimi rokmi. Práve toľko rokov sa poznám s Rudom Fraňom zo Senváclavu. Začal som spoznávať

slovenský Piliš a jeho okolie. Rudo ma zaviedol aj do Vyšehradu. Odvtedy sme sa neraz zastavili pri jeho hrobe a uctili si jeho pamiatku.

O dva dni neskôr, v pondelok 20. 7. 2026 som sa aj s rodinou zastavil v rodnej obci Jozefa Viktorina, v Zavare pri Trnave, v ktorej pred 204 rokmi (12. 3. 1822) uzrel svetlo sveta. Rodný dom na Viktorinovej ulici už neexistuje, ale obec aj v spolupráci s Maticou slovenskou osadila pamätnú tabuľu s reliéfom vedľa Obecného úradu na pamäť svojho významného rodáka.

Jozef Viktorin patrí určite medzi najvýznamnejšie osobnosti slovenského národného hnutia v 19. storočí. Uznávajú ho aj v dnešnom Maďarsku. Práve on začal s Pamiatkovou obnovou Horného hradu, dal vybudovať k nemu chodník a postavil kríž na pamiatku Kláry Zachovej. Viktorin si zaslúži pozornosť dnešnej slovenskej spoločnosti najmenej v takej miere akú mu preukazujú v Maďarsku.

Jozef Schwarz

„Vizet a tájba!”

A világ kezdete óta a vízpartokra települtek az emberek. A közvetlen tengerpartra. Ami cunami esetén özönvizet jelent. A szárazföldi országokban pedig a folyópartok közvetlen szélére, Így a folyók visszaduzzasztása azonnal árasztaná el Budapestet, Győrt, Esztergomot, Komáromot. Egyszóval minden magyar várost.

A Velencei-tó és a Balaton feltölthetetlen a Duna vizével, mert a tavak magassabban fekszenek mint a folyó. Széchenyi István, azért lett „a második honalapító”, mert lecsapolta az Alföldet. Megszüntette a halálos árvizeket, a kolerát és a maláriát.

Losonci Miklós

Hétfélig szolgálat

A Pilisszentlászói Polgárör és Önkéntes Tűzoltó Egyesület szolgálata a nyári hónapokban kiterjed a vándortábor területére is. A közbiztonság és a közösségi vagyon védelme érdekében ezen a hétfélig is leellenőriztük a tábor területét. Az üres

tábor is védeni kell. A hétfélignek az adott különös jelentőséget, hogy az egyesület elnöke, az alelnöke és a titkára egy gyors operatív megbeszélést tartottak a nyári időszaki feladatok egyeztetése és felosztása érdekében. Kiemelten fontos feladatként lett meghatározva a külső területek és az erdőrészek melletti lakóterületek visszatérő ellenőrzése hétfélig időszakokon kívül.

Pilisszentlászó, 2026. július 26.

Mihics József

Pilisszentlászói Polgárör- és
Önkéntes Tűzoltó Egyesület elnöke

Pilisszentlászó mellett égett az erdő

A nagy szárazság és meleg miatt július 30-án este kigyulladt az erdő Pilisszentlászó külterületén, a Sikárosi útról megközelíthető Kecskeláb erdőrészben (szerencsére a falutól messzebb). A tűzoltók nagy erővel (15 tűzoltóautó, a szentendreiek mellett fővárosi és járásbeli hivatásos és önkéntes tűzoltók) érkeztek a helyszínre. Az oltást nehezítette, hogy tűz autóval megközelíthetetlen, patakmentes helyen volt. A tüzet aznap éjjel sikerült körül határolni (10-15 hektár) majd megkezdődhetett az oltás, ami reggelig befejeződött. Ilyen körülmények között pl. egy parázsló tuskóból bármikor feltámadhat a tűz, ezért a helyszínt még augusztus első felében is őrzik, biztosítják.

Hálás köszönetünk minden tűzoltónak!

A szentlászói lakosság először az Internetről (Szentendre blogol) értesült az esetről. Persze voltak félreértések és rémhírek (pl. a rigó alatt a deltánál kifejezést úgy értették, hogy a lepencei útról a faluba lekanyarodó útnál van a tűz – az erdő

felől áramló füstöt többen úgy látták, hogy akkor a Pálbükös ég stb.)

A katasztrófavédelmi/tűzoltó parancsnoki posztan községből jelen volt a Polgárőrség, az Önkormányzat (polgármester, képviselők, dolgozók) és több jó szándékú falutársunk; valamint a szentendrei erdészet vezetője és dolgozói. A tűzoltóknak biztosította a falu amit kértek (ivóvíz, szendvicsek). Jelezték, hogy ha a tüzet nem tudnák „megfogni” akkor fogják kérni a falu lakosainak részvételét: szerencsére erre nem került sor

– de készenlétben álltunk csütörtök éjszaka.

Polgárőr részt vett a terület további őrzésében is.

Szeretnénk megköszönni mindenkinek, aki segített az információkkal, azok továbbításával, helyismerettel, ivóvíz és szendvics, biztosítással és szállítással, de akár csak azzal is, hogy figyelt és készenlétben állt segíteni!

Dr. Illés György

Pilisszentlászlói Polgárőr- és Önkéntes Tűzoltó Egyesület Felügyelő bizottság elnöke

A lázadó

62 évvel ezelőtt történt az általános iskola első tagozatán. Szüleim iskolaigazgatók voltak. Édesanyám helyben, édesapám egy gimnáziumban. Én viszont vérbeli lázadó voltam minden munkafüzetünk legelső oldalára azt kellett írjuk, hogy: Dolgozni csak pontosan szépen, ahogy

csillag megy az égen! Úgy érdemes. Én viszont az előtte levő verssort írtam: - Ne légy szeles, bár munkádon más keres! Golyóstollal, hogy kitörölhetetlen legyen. Én voltam a kakukktojás.

Losonci Miklós

Széna, kasza, borona, mezsgye...

A magyarok a szlávoktól tanulták meg a földművelést

Miért hasonlít egymásra a szlovák és a magyar szókincs? A szlovák és a magyar nyelv nem áll rokonságban egymással, ennek ellenére számos hasonló vagy azonos szót használ. A néprajzkutatók szerint nem véletlen, hogy ezek közül sok a mezőgazdasági munkákat, eszközöket vagy növényeket jelöli, de a közigazgatás, az egyházi élet és a társadalmi élet más területeiről származó kifejezések is előfordulnak közöttük. Az ősmagyarok ugyanis a földművelés alapjait a szlávoktól sajátították el.

„A magyarok a 9. század végén telepedtek le a Kárpát-medencében. Hosszú vándorlásuk után a következő évszázadban megváltozott a

gazdálkodásuk, a társadalmi berendezkedésük, a hitviláguk és a mindennapi életük is. Mivel szinte minden oldalról szláv népek vették őket körül, természetes, hogy számos szót átvettek a szerbekről, a horvátoktól, a szlovákoktól és a szlovénektől. A nyelvészek mintegy 500 szláv eredetű szót tartanak számon a magyar nyelvben” – mondta Agócs Attila néprajzkutató.

Korábban a losonci Nógrádi Múzeum és Galéria munkatársa volt, később pedig a Füleki Vármúzeum igazgatójaként dolgozott. Elmondása szerint a szinte változatlan alakban átvett szláv eredetű szavak közé tartozik például a széna, a kasza és a kozol (szénaszárító állvány).

A szláv eredetű, de a magyar nyelvbe módosult alakban bekerült szavak közé sorolta a csoroszlja (a szlovák čerieso), a borona (a szlovák brána), a mezsgye (a szlovák medza), valamint más területekről a király, a nádor, az ispán, a malaszt, továbbá a barát és az apát szavakat.

Ugyanakkor hangsúlyozta: különbséget kell tenni azok között a szavak között, amelyeket a magyarok közvetlenül a Kárpát-medencei letelepedésük után vettek át a szlávoktól, illetve azok között, amelyeket később új jelenségek vagy növények megnevezésére kölcsönöztek. Ilyen például a paprika vagy a kukorica, amelyek csak Amerika felfedezését követően kerültek be a magyar nyelvbe.

„Ebben az esetben is különbséget kell tenni. Míg a paprika szó szerb vagy horvát közvetítéssel került a magyarba, addig a kukorica esetében csupán arról van szó, hogy a déli szlávok egy idegen eredetű elnevezést közvetítettek a magyar nyelv felé” – magyarázta Agócs.

Mint hozzátette, a szóátvétel természetes nyelvi folyamat: a népek természetes módon veszik át egymástól azoknak a tárgyaknak, jelenségeknek vagy fogalmaknak a megnevezéseit, amelyeket korábban nem ismertek.

„A szlovák nyelvben ugyanígy találunk latin, magyar vagy francia eredetű jövevényszavakat is” – tette hozzá.

A szóátvétel különösen gyakori volt a múltban Közép-Szlovákia déli részén, amely ma is nemzetiségileg vegyes lakosságú terület. Az átvett szavak ezért a Nógrád és a Gömör–Kishont régió helyi nyelvjárásaiba is bekerültek.

Jó példa erre a gömöri nyelvjárásban használt lojtra szó, amely a magyar létra szóból származik.

„Amikor mintegy tizenhárom évvel ezelőtt a Nógrádi Múzeum és Galériában dolgoztam, erről a témáról gyakran beszélgettünk az északabbra fekvő nógrádi falvakból származó kolléganőimmal. Több, a nógrádi nyelvjárásban használt, magyar eredetű szót is említettek, például a biržalma (a magyar birsalma szóból) vagy a gója (gólya) kifejezést. Ennél azonban jóval több ilyen szó létezik. Ez érdekes kutatási témája lehetne a térség interetnikus kapcsolatainak” – jegyezte meg a néprajzkutató.

A rimaszombati Gömör–Kishonti Múzeum néprajzkutatója, Ľudmila Pulišová szerint is bizonyított tény, hogy a magyarok egyes mezőgazdasági szakkifejezéseket a szlávoktól vették át.

„Mivel itt délen ezek a népcsoportok évszázadokon át együtt éltek, a kölcsönhatás elkerülhetetlen volt. Számos ma is használt szavunk ósláv eredetű, és a szlovák, valamint a magyar szókincs hosszú időn át kölcsönhatásban fejlődött” – magyarázta Pulišová. Hozzátette, hogy a szóátvétel a későbbi korszakokban is megfigyelhető volt, és Szlovákia különböző régióinak lakosságát is érintette.

„Például az 1920-as években, amikor más vidékekről – például a Polyána vidékéről – települtek ide emberek, magukkal hozták saját nyelvjárási és beszélt nyelvi kifejezéseiket is” – tette hozzá a néprajzkutató. (tasr)

Seno, kosa, brána, medza... Mad'ari sa učili obrábat' pôdu od Slovanov

Prečo majú slovenčina a maďarčina veľa podobných výrazov v poľnohospodárstve? Slovenčina a maďarčina nie sú príbuzné jazyky, napriek tomu majú viaceré podobných či rovnakých výrazov. Podľa etnológov nie je náhoda, že mnohé z nich označujú poľnohospodárske činnosti, nástroje či plodiny, no nechýbajú ani výrazy z oblasti správy, cirkvi alebo

spoločenského života. Starí Maďari sa totiž učili obrábat' pôdu práve od Slovanov.

„Maďari sa v Karpatskej kotline usídlili koncom deviateho storočia. Keď sa po dlhom vandrovaní usadili, v nasledujúcom storočí sa zmenilo ich hospodárenie, spoločenské zriadenie, viera i každodenný život. Keďže ich takmer zo všetkých strán obklopovali Slovanovia, nie je prekvapujúce, že

veľa slov prevzali od Srbov, Chorvátov, Slovákov či Slovincov. Jazykovedci v maďarčine evidujú približne 500 slov slovanského pôvodu," uviedol etnológ Attila Agócs.

V minulosti pôsobil v Novohradskom múzeu a galérii (NMG) v Lučenci a neskôr viedol Hradné múzeum Fiľakovo. Medzi slová, ktoré Maďari prevzali od Slovákov v nezmenenej podobe, zaradil napríklad seno, kosa či kozol.

Medzi slová slovanského pôvodu, ktoré sa do maďarčiny dostali v pozmenenej podobe, patria podľa neho csoroszlya – čerieslo, borona – brána (na kyprenie pôdy), mezsgye – medza, prípadne z iných oblastí života király – kráľ, nádor – nádvorník, ispán – župan, malaszt – milosť, barát – brat a apát – opát.

Zároveň však podotkol, že treba odlíšiť slová, ktoré sa do maďarčiny dostali od Slovanov krátko po usadení Maďarov v tejto časti Európy, od výrazov, ktoré prevzali neskôr na označenie nových javov alebo plodín. Príkladom sú slová paprika či kukurica, ktoré sa do maďarčiny dostali až po objavení Ameriky.

„Aj v tomto prípade je však rozdiel. Kým pri prvom slove ide o prevzatie srbského alebo chorvátskeho slova, v prípade kukurice ide len o sprostredkovanie inoetnického názvu južnými Slovanmi do maďarčiny," konkretizoval Agócs.

Ako ďalej podotkol, podobné preberanie slov je prirodzeným javom a národy prirodzene preberajú od svojich susedov pomenovania javov alebo predmetov, ktoré dovtedy nepoznali.

„Takto nájdeme v slovenčine slová prevzaté z latinčiny, maďarčiny či francúzštiny," dodal.

Preberanie slov bolo v minulosti bežným javom

najmä na juhu stredného Slovenska, ktorý je dodnes národnostne zmiešaným územím. Prevzaté slová sa preto dostali aj do miestnych nárečí v regiónoch Novohrad a Gemer-Malohont.

Príkladom je gemerské nárečové slovo lojtra (maď. létra), teda rebrík.

„Keď som pred asi trinástimi rokmi pracoval v NMG, často sme sa o tejto téme rozprávali s kolegyňami pochádzajúcimi zo severnejších dedín Novohradu. Spomínali viaceré slová používané v novohradskom nárečí, ktoré boli prevzaté z maďarčiny, napríklad biržalma – dula či gója – bocian. Je ich však oveľa viac. Mohol by to byť zaujímavý výskum interetnických vzťahov regiónu," poznamenal etnológ.

Aj podľa slov etnologičky Gemersko-malohontského múzea v Rimavskej Sobote Ľudmily Pulišovej je preberanie slov preukázaným faktom a Maďari prevzali niektoré výrazy z poľnohospodárstva práve od Slovanov.

„Keďže tu na juhu tie etniká spoločne žili, prelínaniu sa nedalo vyhnúť. Mnoho slov, ktoré dnes používame, má staroslovenský pôvod a slovná zásoba slovenčiny i maďarčiny sa navzájom ovplyvňovala," vysvetlila Pulišová.

Ako ďalej spomenula, preberanie slov možno pozorovať aj v neskorších dejinách a týkalo sa aj obyvateľov rôznych regiónov Slovenska.

„Napríklad v 20. rokoch 20. storočia, keď sa sem prisťahovali ľudia z iných regiónov, napríklad z Podpoľania, prinášali so sebou svoje typické nárečové a hovorové výrazy," dodala etnologička. (tasr)

Isten útjai kifürkészhetetlenek

A II. világháború után 185 ezer német lett kitelepítve. A gazdagok. A szegények maradhattak. A Pilisvörösváriak, már a vagonokból kérdezték meg, hogy „HOLNAP KI MEGY LE A BÁNYÁBA ?” Erre a mondatra mindenkit leszállítottak. Így lett a legnagyobb sváb falu az országban. Dunaharaszti azért nem volt kitelepítés, mert a volksbund szervezőket a a

polgármester a csendőrökkel elzavartatta. Ellentétben Soroksárral és Taksonnyal. A tolnai svábok házaikba is mindenkit telepítettek. Még felvidéki magyarokat is. Akik között még szlovák nevű és származású is voltak. Egyetlen faluban több is. A szerelmi alapú vegyes házasságok minden történelmi sérelmet orvosoltak.

Losonci Miklós

Makovecz Imre

Talán a magyar értelmiség beteg a legsúlyosabban...

„Irtózatossá harag fog az emberben azt látván, hogy mit művel az emberekkel ez a globalizációs hazudott világ. Minden porcikámban haragszom azokra, akik közösségről, nemzetközi világról beszélnek – és az egész csak a pénzről szól.

Ez nem az én világom. Az én világom az, ahogy járom a Kárpát-medencét, Szlovákiától Románián át Szerbiáig – és minél messzebb érek Budapestről, annál közelebb kerülök a hazámhoz.

Csak visszajönni rettenetes. Ha most lennék harmincéves, elmennék Budapestről. És ez a háború – bármennyire is elhallgatják az uzsorások és tolvajok kezében lévő tömegkommunikációs eszközök – mindmáig éles, kemény és folyamatos. És felderíthetetlenül sok apróság teszi ki.

Egészen a felvilágosodásig jelen volt Európában egyfajta közép, vagy másképp fogalmazva az asztralizáció, ami a szellem és a test közötti kapcsolatot tartja fenn, és fejt ki erre a világra.

Ez az asztralizáció sérült meg súlyosan a felvilágosodás következtében, és váltak benne hamis képzetté azok, amik korábban a Középben megfelelő helyen voltak.

A magyar népben is ez az igazi probléma ma: a közép hiánya. S talán a magyar értelmiség beteg a legsúlyosabban. Nem tud igent és nemet mondani, hanem "ha innen nézem ilyen, ha meg onnan, akkor olyan", és persze minden relatív, és egyéb sanda szövegek.

De mindezt csak azért teszi, hogy függetlenítse magát az élet különböző problémáitól. A függetlenségét hangsúlyozza – holott az elkötelezettségét kellene..."

Makovecz Imre

fotón: Makovecz Imre (1935-2011) - építész, közéleti személyiség - nagy példaképünk már nagy betegen az újkenyérrel.

Kiürült a Balaton

A Balaton kiürült. Július végén, negyven fokban, a magyar tenger partján alig van ember. Balatonföldváron délelőtt tizenegykor készült egy videó – üres strand, üres víz, üres minden.

Mindenki döbbsent. Én nem.

Mert ha elmész a Balatonra, ez vár rád: háromezres lángos, amiben annyi sajt van, mint bennem türelem a sorban álláshoz. Ezerötszáz korszakos sör, amit olyan hőfokkal szolgálnak fel, hogy langyos teának is elmenne. Parkolás, ami drágább, mint az M1-es útdíj volt. Strand belépő, ami annyiba kerül, mintha wellness szállodába mennél – csak éppen nincs wellness, nincs szálloda, és a vizesblokk úgy néz ki, mint egy háborús emlékhely.

Közben Horvátországban kristálytishta tengerért

fizetsz kevesebbet, mint a siófoki strand belépőért. Görögországban all inclusive hotel jön ki annyiból, amennyit a Balatonon három nap kemping és lángos elvisz. A magyarok nem hülyék – kiszámolták. És elmentek.

De a legjobb az egész sztoriban a reakció. A balatoni vállalkozók csodálkoznak: hová ment mindenki? A vendéglátósok panaszkodnak: nincs forgalom. A szálláskiadók nem értik, miért üres a naptár.

Hát mert 500 forint egy palacsinta, Béla. Azért.

Mert a magyar ember türelmes, de nem hülye. Évekig fizette a felárat, évekig ment a Balatonra, mert ez volt a hagyomány, ez volt a szokás, ide jártak a szülei is. Aztán egyszer rákattintott a

Ryanairre, megnézte, hogy Zadar tizenkétezer, Kréta húszezer – és rájött, hogy a Balatonon a nosztalgiaért fizet, nem a minőségért.

Marketingesként mondom: a Balaton nem ár-problémával küzd. Értékproblémával. Ha háromezret kérsz a lángosért – kérd. De akkor az a lángos legyen akkora, mint a fejem, a sajt legyen rajta valódi, és a pult legyen tiszta. Ha ezerötszázat kérsz a sörért – kérd. De akkor az a sör legyen hideg, és ne egy műanyag pohárból kelljen innom, aminek a peremén az előző vendég rúzsza van.

A magyar vendéglátás egy része úgy gondolja, hogy a Balaton neve elég. Hogy ide úgylis jönnek, mert ez a Balaton. Nem jönnek.

Már nem. Mert a Balaton név mellé minőséget kellene adni – és sok helyen azt nem adnak.

Mielőtt jönnek a kommentek, hogy utálok a Balatont – nem utálok. Szeretem. Gyerekként ott nyaraltam, és azok a legszebb emlékeim közé tartoznak. De a szép emlék nem elég ahhoz, hogy 2500 forintot fizessek egy gofriért, amit ötszáz forintból csinál meg otthon – és talán jobban.

A Balaton nem fog meghalni. De ha nem ébred fel,

lassan kiüresedik. Már most kiüresedik. És nem azért, mert a magyarok nem szeretik – hanem mert a pénztárcájukat jobban.

FRISSÍTÉS: A fővényesi La Plage strandétterem és strandbüfé

tulajdonosa személyesen írt nekem. Náluk a sajtos-tejfölös lángos 2390 forint – márkás sajttal, hús százalékos tejföllel, kézzel készítve, negyven fokban. A Nutella palacsinta ötszáz forint.

És itt állunk meg egy pillanatra, mert róluk senki nem beszél: azokról az emberekről, akik negyven fokban süti a sütőlap mellett, a zsírpára felett, órákon át, hogy te megkapd a

lángosod a strandon. Nem légkondis irodában ülnek – a napon állnak és dolgoznak. Ha van kit megbecsülni ebben a sztoriban, az nem én vagyok, aki írtam róla, és nem a kommentelő, aki vitatkozik. Az az ember, aki negyven fokban süti a te lángosod, és megérdemelten viszi haza a fizetését. Nekik köszönjük, nem nekik szól a kritika.

Rácz Dávid

IV. Károly

Ferenc József túlélte néhány utódját: egyetlen fiát (öngyilkosságot követett el szerelmével a polgári származású Vecsernye Máriával). A fiatalabb Lajos Károlyt (a szentföldi búcsújárása közben a Jordán folyó vizétől megmérgeződött) és unokaöccsét, Ferenc Ferdinándot, mint az köztudott Sarajevóban meggyilkolták. A császár halála után a trónt legidősebb örököse, a legrégebb vonalról unokatestvére, Károly örökölte. Osztrák császárnak I. Károly örökölte. Osztrák császárnak I. Károly, Magyar királynak IV. Károlynak koronázták. Nagyon művelt, toleráns férfi volt. A tomboló

világháború azonban nem engedte uralmát érvényesíteni.

IV. Károly a történelemben, mint békeszerető akart bekerülni. Mikor külügyminisztere Czernin Ottokár, liberális politikus, az államokkal való tárgyalást javasolta, - különben a háború az osztrák-magyar Monarchiára nézve katasztrofálisan végződött volna – cselekedni kezdett. A titkos tárgyalások sokáig elhúzódtak és végül a németek tudomására jutott. Botrány tört ki és a német császár II. Vilmos ezt felhasználta arra, hogy az Osztrák Magyar Monarchiát, vazallusként még

obban magához béklyózza. IV. Károly erőtlenség csak nézni tudta az eseményeket. 1918 októberében ugyan kiadta manifesztumát Ausztria föderációjáról, de az már semmin nem változtatott. - Egyrészt későn jött, másrészt következetlen volt. Az Osztrák-Magyar Monarchia szétesett és IV. Károly családjával Bécsből eltávozott.

Önkéntelenül Madeirán

IV. Károly családjával Svájcban telepedett le. Bízván a trónra kerülésben formálisan, még megmaradt magyar királynak magyar királynak. Számos híve bízva abban, hogy sikerül megújítani a régi Magyarországot, támogatta őt. 1921 márciusában megjelent Magyarországon és kihirdette, hogy átveszi a hatalmat. Ugyanazon év októberében mikor a monarchiában gondolkodó tisztek segítettek, nem sikerült neki. Katonai különítmények IV. Károlyt és patronálóit lefegyverezték, internálták és a portugál Madeira szigetre száműzték, ahol néhány hónap múlva meghalt.

A Habsburgok trónfosztása

(Az ország történelmében már harmadszor)

A forrongó közhangulat hatására IV. Károly lemondott: „Az államügyek vitelében minden részvétemről lemondok, és már eleve elismerem azt a döntést, mely Magyarország jövőendő államformáját megszabja” 1918. november 16-án a Parlament előtt kimondták a Habsburg-ház trónfosztását és kikiáltották a független Magyar Népköztársaságot Ausztria és Magyarország különválása és önálló élete ezzel a lépéssel kezdődött.

Korabeli ima

„Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában, hiszek egy isteni örök igazságban, hiszek egy Isteni örök igazságban, hiszek Magyarország feltámadásában. Ámen.

Habsburgok négyszáz éves uralma

Magyarország trónjára 1526-ban a mohácsi ütközet után elsőként I. Ferdinánd került. IV. Károllyal bezárólag tizenhatot koronáztak. IV. Ferdinándot szintén megkoronázták (13 évesen), de meghalt még édesapja előtt és soha nem uralkodott. Mint tizenhetediknek hozzászámíthatnánk Habsburg Albertet, aki Magyarország trónjára mintegy száz évvel a mohácsi ütközet előtt került és nem egészen két évig uralkodott. Tizennyolcadik az ő fia Utószülött László, aki nem jutott hatalomhoz. Mint királynők uralkodtak Mária, I. Lajos lánya és Mária Terézia.

Gróf Károlyi Mihály

József főherceg, Károlyi Mihályt nevezte ki miniszterelnöknek, aki a Nemzeti Tanács tagjaiból megalakította a polgári demokratikus népkormányt. Részlet Károlyi Mihály Egy egész világ ellen című művéből: „Éreztem a feladat

roppantságát, amelyet elvállaltam. Kiépíteni a független Magyarországot, amelynek életemet szenteltem, lerombolni a gyűlöletes intézményeket, amelyek ellen harcoltam. Újra katonák mentek el mellettem. Soványak voltak, lógott rajtuk a ruha. Szemükbe néztem. Magyar földműves arcok voltak. Milyen sors vár rájuk, ha

hazaérnek. Árcikázott rajtam nagyobb erővel, mint valaha a gondolat: földet osztani. Ezeknek az embereknek homlokáról levenni a gondokat...”

Korabeli mondás:

„Csonka Magyarország nem ország, egész Magyarország mennyország.”

Visszapillantás az Országos Polgárőr Napra

Ebben az évben Kalocsán rendezték meg az Országos Polgárőr Napot, amely a települések közbiztonságáért önkéntesen tevékenykedő polgárőrök megbecsülésének ünnepe. Az eseményt az Országos Polgárőr Szövetség szervezte széles körű társadalmi és önkormányzati összefogásban.

Kalocsa városa, valamint a szervezésben és a lebonyolításban részt vevő valamennyi közreműködő kiemelkedő munkát végzett annak érdekében, hogy ezen a napon a polgárőrök méltó körülmények között ünnepelhessenek.

A rendezvény színes programkínálattal várta az érdeklődőket. A hivatalos ünnepség mellett a közbiztonságért felelős szervek és szervezetek is bemutatkoztak, emellett a bűn- és baleset-megelőzés területén is számos hasznos információval gazdagodhattak a résztvevők.

Az ünnepségen több polgármester is köszönetét fejezte ki települése polgároirainak az áldozatos,

önkéntes munkájukért. A szervezők mindent megtettek annak érdekében, hogy a rendezvény biztonságosan és zökkenőmentesen valósuljon meg, egyúttal ismét bebizonyosodott, hogy a polgárőrség önállóan is képes egy nagy létszámú rendezvény biztosítására, valamint arra, hogy több önkéntes szervezet hatékonyan működjön együtt egy közös cél érdekében.

Ezúton is köszönetünket fejezzük ki minden polgárőrnek, valamint valamennyi közreműködőnek és szervezetnek, akik hozzájárultak az Országos Polgárőr Nap sikeres lebonyolításához.

Pilisszentlászló, 2026. július 29.

Fotó: Mihics Krisztián
Pilisszentlászlói Polgárőr- és
Önkéntes Tűzoltó Egyesület

Az internet előtt

Még mindenki közösségi ember volt. Egymással kártyáztak, sakkoztak, beszélgettek az emberek nem a géppel: Egymástól kértek és egymásnak adtak tanácsokat. Videók híján is mindenki millió viccet tudott és mondott is mindenki egymásnak!

- Nincsenek régi viccek, csak öreg emberek vannak. Egy újszülöttnak minden vicc új. Ez volt az egyik vicclap mellett a mottója.. Íme két 70 éves vicce:

- Mi a különbség Magyarország és Kína között??
Kína a mosoly országa, de ami ott van az kész röhej!

- És mi a különbség a villamos és maga között?

- Nem tudom!

- A villamos elmegy, de maga velem jön!

A másik: - Miért csőd az egész világ??

Azért mert mindenki mást csinál amihez ért. Az oroszok iparosítanak. A zsidók háborúznak. A németek pedig politizálnak. 70 év alatt semmi sem változott.

Losonci Miklós

Rózsa Sándor

1813. július 10-én született Rózsa Sándor, a magyar folklór egyik legismertebb történelmi személyisége. A későbbi hírhedt betyár mindössze pár esztendő volt, amikor édesapját Andrást felakasztották lopásért, így nem csodálkozhatunk, hogy hamarosan Sándor is tolvajlásra adta a fejét: elsőként 23 évesen került összetűzésbe a hatóságokkal, két tehén eltulajdonítása miatt. Rózsa Sándor neve legalább 60 bűnesetben merült fel, és legalább 30 őt elfogni igyekvő csendőrnek, illetve áldozatának oltotta ki az életét.

Meglehet 1845-re Rózsa is megunta az állandó veszélyekkel teli életet, hiszen kérvényt írt V. Ferdinándnak (ur. 1835-1848), hogy kegyelmezzen meg számára. A király ugyan elutasította, azonban pár évvel később, 1848-ban már eljött Rózsa ideje: a betyár és a mintegy 150 főből álló szabadcsapata a honvédek oldalán bekapcsolódott a délvidéki harcokban, azonban hamarosan ki kellett vonni a betyárokat a hadműveleti területről, hiszen sok esetben nem hajtották végre feletteseik parancsát és fosztogatni kezdték a lakosságot. Rózsa Sándort végül 1857-ben sikerült, árulás következtében elfogni, ahonnan az 1868-as amnesztia során szabadulhatott. Rögtön ezután azonban újra a rabló életet választott, ám egy sikertelen postavonatrablás után végleg rácsok mögé került, ahonnan többé már nem szabadulhatott. A történelmi emlékezet Rózsa Sándort mind a mai napig a magyar virtus megtestesítőjeként őrizte

meg, aki pártfogolta a szegényeket és csak azoktól vett el, akiknek amúgy is "túl sok jutott". Életútja azonban jól példázza, hogy a történelmi emlékezet és a valóság nem mindig jár kéz a kézben, és nincs ez másképpen Rózsa Sándor esetében sem.

Losonci Miklós

HUMOR

Tallózás, a 2016. megjelent Elődeink humora IV. kötetéből

TANULJ FIAM!

Szentendrén az egyik iskolánál végeztünk a nyári szünidőben karbantartási munkát, a vízszerező mesterre is szükség volt. Mester úr is megérkezett az akkoriban még inasnak nevezett ipari tanulójaival. A mester a szennyvíz aknából igyekezett elhárítani a dugulást. A tanulója fentről a szerszámokat adogatta.

Amikor sikerült elhárítania a dugulást kimászott az aknából csöpögött róla a „matéria”. Ekkor odaszólt tanítványához:

-Na látod fiam, ha nem fogsz tanulni, egész életedben csak a szerszámokat adogathatod.

VIDEÓ

Az 1970-években még ritkaságszámba ment a videó, csak a kamionosok által behozott videókhoz lehetett hozzájutni, általában a piacokon.

-Nagymama, holnap megyünk a piacra videót venni. Dicsekedett a nagyinak Gézuka.

Vegyetek, amit akartok, de én biztos nem fogom etetni...

ISMERKEDÉS

Lackóval vidéken dolgoztunk, csak hétvégén jártunk haza. A hosszú esték unalmában, Lackó hamar összebarátkozott egy odaválós leányzóval. A helyi vendéglő kerthelyiségében töltöttük a kellemes nyári estét. A lány odabújva barátomhoz, megkérdezte:

-Kedves Lackó megteszel értem mindent, amit akarok?

-Nem, drágám, annyit én nem bírok keresni.

ELLOPTA VALAKI?

Későbbi években, már Csepel motorkerékpárral jártunk Pilisszentkeresztre és Dobogókőre udvarolni.

Egyik vasárnap délután, teljes gázzal érkeztünk be

a faluba. Az oldalkocsis rendőrök megelőzve minket, élénk vágva megállítottak.

-Nem láttatok a sebességkorlátozó táblát?

-Miért ellopt a valaki? – kérdezte a hátam mögül leszálló Jankó.

Hogy aztán mi lett velünk, az már kevésbé vicces.

TANÁCSÜLÉS

Az 1950-es évek elején történt. János, mint újdonsült tanácstag, a gyűlést követő borozgatás után fáradtan ért haza.

-Hol voltál, ilyen sokáig, már a vacsora is kihűlt – pöröl vele az asszony.

-Jaj, kedves Ilonka, a mai ülés nagyon hosszú volt – mondja mentegetőzve feleségének.

-Miről beszélt a tanácselnök elvtárs úr? – kezd megnyihülni az asszony.

-Azt bizony nem mondta meg!

NŐTLEN VAGYOK

Vidéki munkánál, egyik este egy helybeli kőművessel iddógtunk. A sokadik sör után, Lackó nem bírta többet inni, meg akarván szabadulni barátunktól megkérdezte:

-Mond komám, ha végigpiálod az egész éjszakát, akkor összetörve ébredsz?

-Nem komám, én még nőtlen vagyok.

KOCSMÁBAN

Lackó izgatottan keresgélte a zsebében.

-Mi a baj, miért vagy olyan izgatott – kérdeztem tőle.

-Nem vagyok ideges, csak azt szeretném tudni, szomjas vagyok e még. – Felelte mosolyogva.

NAGYTAKARÍTÁS

Jankó édesanyja, mikor nagytakarításkor, meglátta Jankó ágya alatt lévő üres sörösuvegeket elszörnyülködve kérdezte:

-Jankó, honnan származik az ágy alatt lévő rengeteg üres sörös üveg?

-Nem tudom édesanyám, én még soha nem vettem üres sörösüveget.

TROMBITA

Jankó kérlelte nagypapát, hogy vegyen neki trombitát.

-Azt már nem, mert trombita nélkül is elég hurhajt tudsz csinálni.

-Ne féljen nagypapa, megígérem, hogy csak akkor fogok trombitálni, amikor alszik.

ROSTONSÜLT

Jankó barátjával Szentendrén kószálva betért a Béke étterembe. Cigánypecsenyét rendeltek.

Telt az idő, fogytak a korsó sörök. Egyre éhesebbek lettek a fiúk

-Albikám mi lesz azzal a pecsenyével, amit már több mint egy órája megrendeltünk?!

-Tartsatok ki fiúk, hajnalig nyitva vagyunk.

CSAK TEJ LEGYEN

Régen, még az ötvenes években, a falunkban, lévő boltban nem lehetett tejet kapni. Azt a tehenes gazdáktól hordtuk kis kantáros kannákban.

Palkót is elküldték a második szomszédban lakó gazdához.

- Mit kérsz a kannádba? - kérdezte a gazdasszony.

- két liter tehéntejet.

- Ahhoz bizony kicsi ez a kannácska.

Akkor kérek két liter kecsketejet!

TRIANON

Keller igazgató úr, aki elbűvölően tudta tanítani a történelmet, az I. világháborút követő Trianonról beszélt nagyon részletesen. Az óra végén megkérdezte Palkót:

- Palkó, hol írták alá a békét az első világháború után? Palkó kapásból rávágta:

- A szerződés szövege alatt.

JÓL ÁLLOK

Hogy állsz az iskolában? – kérdezte egyik este Palkót az édesapja.

- Nagyon jól – mondta Palkó.

- Minden nap másik sarokban. – mondta lezserül Palkó.

FÉL KRUMPLI

Jankó szülei örültek a jó krumplitermésnek. Este vacsora utáni beszélgetésben szó esett mi legyen a sok krumplival.

- A krumpli egyik felét a piacra visszük, a másikat eltesszük télire – mondta Jankó édesapja.

- És ki fogja őket kettévágni? – érdeklődött Jankó.

A KIS HAZUG

Vasárnapi ebédet követő beszélgetésben, Jankót korholta az édesapja:

- Szégyellheted magad, kis fiam, hogy folyton hazudsz. Én a te korodban nem mertem volna hazudni.

- Miért, édesapám hány éves korában kezdett hazudni?

HARMÓNIA

Osztályfőnöki órán a tanító néni a harmonikus életről beszélt, majd megkérdezte:

- Nos, gyerekek mondjatok példát a harmonikus házasaletre! Bála majd kiesett a padból úgy jelentkezett:

- Az én nagyapám horkol, a nagymama meg süket...

TAGADÁS

Nyelvtan órán azt mondta a tanító néni:

- Palkó, mondj nekem egy tagadó mondatot!

- Laci ellopta a tollamat.

- Ez miért tagadó mondat?

- Mert ő tagadja.

ÉPPEN 80 ÉVES

Boldog születésnapot, Forint!

Nyolcvan éve, 1946. augusztus 1-én vezették be Magyarországon a hiperinfláció felszámolása érdekében az új fizetőeszközt, a forintot. Miért volt rá szükség? Mi volt a baj a pengővel? Milyen történelmi események hatására vezették be? Kis forint történelem tisztelt olvasóimnak: -

A forint szó olasz eredetű, a Firenzében vert aranypénz, a fiorino nevéből ered. Az idők folyamán több fizetőeszközt is neveztek forintnak, ilyen volt a rajnai vagy rénes forint és 2002-ig használatos holland gulden. Aranyforintot először a 14 században Kátoly Róbert veretett, s a magyar pénztörténet során gyakran tértek vissza hozzá. Legutóbb

1946-ban vált szükségessé új nemzeti valuta megteremtése, mert a pengő a második világháborút követő hiperinfláció áldozatává vált. Az akkori pénzromlás még ma is világrekordnak számít.

Hiperinfláció: 1945 tavaszán még csak ezer, ősze már a százezer pengős bankó volt a legnagyobb forgalomba lévő címlet. Hamarosán következett a millpengő, majd a billpengő, végül az adópengő, amely eleinte csak adófizetésre szolgált. Később fizetési eszközzé vált, s kétezer trillió pengőt ért (ez esetben tizenhatalom nullát kell az egyes után írni). Az árak már naponta 1500 százalékkal nőttek, azaz 24 óra alatt drágultak. Tizenötszörösükre, Végül egy édesapámtól többször hallott rövidke esemény. Édesapám az akkor gyerekkorú bátyámmal, lovas kocsival rőzsét vitt el adásra Szentendrre, ott nem

tudták eladni, ezért a közeli Budakalászsra mentek ahol az egész rakományt egy helyre sikerült

értékesíteniük. Édesapám nagy boldogan a lovak közé csapott ostorával és szokása szerint megabakoltatni a lovakat, megállt az Izbégi kocsmánál. Amíg ettek a lovak, egy két fröccsöt meginni betért fiával Krahler úr kocsmájába. Nagy meglepetésben volt része, mikor az eladott fáért csak néhány fröccsöt kapott. Az új, értékét megőrizni képes pénz fedezetét a Magyar Nemzeti Bank hazakerült aranykészlete adta: az amerikai hadsereg 1946. augusztus 6-án szolgáltatva vissza a nyilasok által 1945 elején Nyugatra hurcolt, mintegy 30 tonnányi

magyar aranyat. A forint kibocsátás mértékét egy milliárd forintban határozták meg. 1 forint 0, 0757575 gramm aranyat ért. A régi pénzt nem cserélték vissza, a sok kidobott pengőt az utcán separték össze. A forint bevezetéséhez az államháztartást is stabilizálni kellett. Sokan külföldi segílyt tartottak szükségesnek, de a kommunista Vas Zoltán vezette Gazdasági Főtanács javaslatára ettől végül eltekintettek. Ugyanakkor jelentősen csökkentették a bérszintet, s mivel a Belügyminisztérium ekkor már a kommunista párt kezében volt, ezt politikai szempontok alapján vitték végbe. A fizetések átlagosan 50 % csökkentek az 1930 bérszinthez képest, de a korábban jól kereső rétegek bérét 60-70 a munkásokét „csak 30-40 százalékkal fogták vissza.

Impresszum:

A szerkesztőség címe: 2009 Pilisszentlászló, Petőfi S. u. 55.

Felelős szerkesztő - kiadó: Franyó Rudolf

E-mail: franyorudolf@citromail.hu | Tel.: 06 20 947-9243, 06 26 338-093

Megjelenik havonta • Iktatószám: CE/15092-2/2015